

פרשת ויצא

בס"ד תשעג "מה נורא המקום הזה אין זה כי א ס בית אלוקים"

"ויקח מאבני המקום " דורשת הגמ' בחולין (צא:) וכתוב "ויקח את האבן" א"ר יצחק מלמד שנתקבצו כל אותם אבנים למקום אחד וכל אחת ואחת אומרת עלי יניח צדיק זה ראשו תנא וכולן נבלעו באחד. ופרש"י - נעשו אבן אחת.

ויש לדקדק בהבנת דברי רש"י במה נתבארו יותר דברי הגמ' דהרי פשוט שאם נבלעו כל האבנים באבן אחת שנעשו כולן אבן אחת?

והביאור נראה ע"פ המבואר בבראשית רבה עה"פ-וויקח מאבני המקום " שעשאן כמין מרזב, ופירש המהרש"א שהוא שהניח מלמטה אבן אחד להניח ראשו עליו וסביב אותו האבן הניח הרבה אבנים בגובה מג' צדדים עד שנעשו ג' צדדים כמין מרזב שיש דף אחד מלמטה וג' דפנות מן הצדדים, והתחילו האבנים מריבות עם אותו אבן שהניח מלמטה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו עד שכולן נבלעו באבן אחת שלמטה כדי שיניח ראשו על כולם עכת"ד ע"ש

נמצא שאף שלכל אבן היה שימוש כל שהוא לצדיק מ"מ רצו האבנים לזכות לשימוש היותר מועיל והיותר חשוב ואין פירשו שבל האבנים הפכו להיות אבן אחת שג' דפנות לה וכו' כי אז חלק האבן שאין הצדיק מניח ראשו עליה נפגעת שאין היא זוכה לשמש הצדיק כמו שאר חלקי האבן, וזה כונת רש"י נעשו אבן אחת- פי' שנעשו אבן אחת שהיתה מתחת ראשו של יעקב אע"ה.

הרי דבר נפלא לומדים אנו מזה שגם בלימוד ושימוש ת"ח יש מדרגות שונות עד היכן משיגים השגים רוחניים והדברים בולטים במדרש זה עד שגם דומם כאבן (שהניח צדיק את ראשו) חש בחסרונו ורב עם שאר האבנים על זה. ואינו דומה שימוש ת"ח באבן מן הצד לשימוש של אבן שעליה מניח הצדיק ראשו **כי כל תוספת קירבה מפיק האדם תועלת מרובה יותר**, וד"ל.

ולכן הגמ' מתארת שאופן ומיקום מקומות הישיבה אצל רבו היתה משמעותית להצלחת הלומד כמבואר בגמ'- האי דחזיתיה לר' מאיר מאחוריו (מקום מושבי היה מאחוריו) ואילו ראיתיו מלפניו... (היתי זוכה להשגות יותר גדולות) הרי שאם היה יושב ורואה פניו של רבי מאיר בשיעוריו היה זוכה למדרגה יותר גדולה בתורה. והיהדות (האורתודקסית) לדורותיה איצה כלל זה כי זה סוד שמירת השלימות הרוחנית בחיי האומה כמובא **באבות דרבי נתן** - מעשה באדם אחד מבית רמה שנהג בעצמו (בלא לקבל מרב) מידת חסידות, שלח אליו תלמיד אחד רבן יוחנן בן זכאי

לבודקו הלך ומצאו שנטל שמן ונתנו ע"ג כירים , ונטלו מעל הכריים ונתנו לתוך של גריסים א"ל מה אתה עושה א"ל כהן גדול אני ותרומה בטהרה אני אוכל א"ל כירים זה טמא או טהור א"ל וכי יש לנו בתורה על כירים שטמא והלא לא אמרה תורה אלא על תנור שנאמר (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא א"ל כשם שאמרה התורה על תנור שטמא כך אמרה התורה על כירים שטמא שנאמר תנור וכירים יותץ טמאים הם א"ל אם כך היית נוהג לא אכלת תרומה טהורה מימך. עכ"ד ולכן בס' החינוך (מ"ע תלד) כתב כי שורש המצוה - הוא כדי שנלמוד לדעת דרכי ד' ... כי הם קיום התורה ויסוד חזק לתשועת הנפשות שכל הרגיל עמהם (תלמידי חכמים) לא במהרה הוא חוטא והמלך שלמה אמר (משלי יג) הולך את חכמים יחכם. וכי ע"ש וכן בפרקי אבות (פ"א מ"ד) אמרו הוי מתאבק בעפר רגליהם, ולכן גם הקדושה בדומם שרתה באותו מקום עד שאמר יעקב "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים" וגוי' יתן ד' שנזכה שיתקימו בנו מעלות טובות אלו ומעשה אבות סימן לבנים.

שבת שלום

הרב אליהו אלחרר

הרב הראשי למודיעין